

Tổng quan về pháp luật

MPP4 – L2
01/12/2011

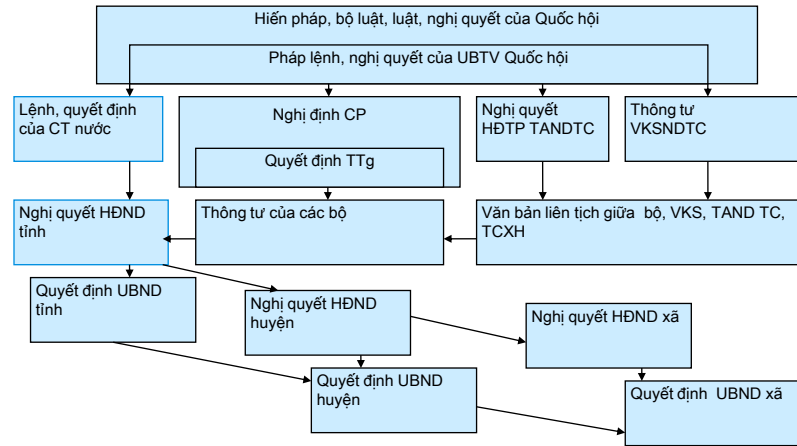
➤MPP4 12/2011

Khái niệm pháp luật

- **Xem xét từ góc độ hệ thống quy phạm**
 - ➔ Legal dogmatism => chủ nghĩa quy phạm => Luật thực định
- **Xem xét từ góc độ một thể chế duy trì xã hội ổn định và phát triển**
 - ➔ Các khuôn mẫu ứng xử được lặp lại, duy trì lâu dài
 - ➔ Các thiết chế thực thi
- **Xem xét từ góc độ một dịch vụ công mà nhà nước phải cung cấp (luật pháp và trị an)**

➤MPP4 12/2011

Hệ thống văn bản pháp luật theo Luật Ban hành VBQPPL 2008

Nguồn: § 2 Luật ban hành quy phạm pháp luật (2008)

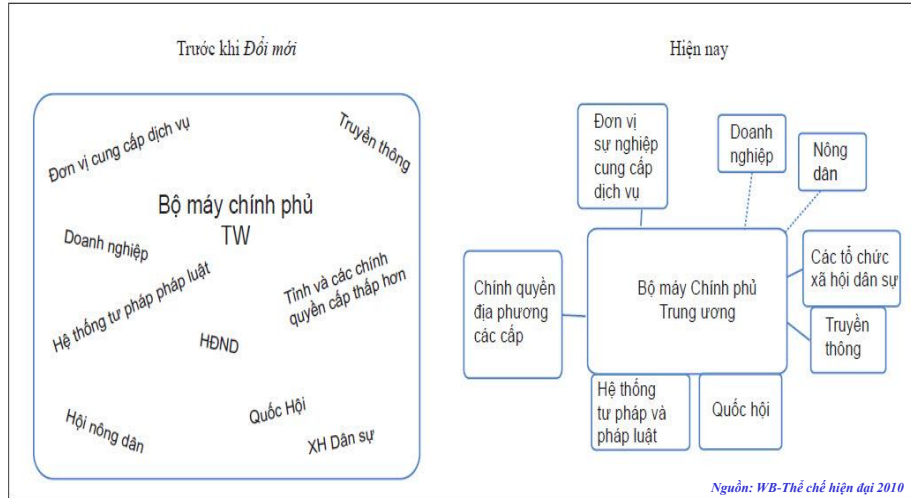
➤MPP4 12/2011

Bản chất pháp luật

- **Tùy theo góc nhìn**
 - ➔ Thần quyền, luật tự nhiên
 - ➔ Khế ước xã hội
 - ➔ Tính giai cấp
- **Các tương quan quyền lực đối thay nhanh**
 - ➔ Tập quyền và phân quyền
 - ➔ Chuyển đổi từ nhân trị sang chế độ pháp quyền

➤MPP4 12/2011

Hình 1.1. Nhà nước phân cấp và giao quyền

➤MPP4 12/2011

Giải thích một số cặp khái niệm

- Nhân trị, Pháp trị => (Nội Nho Ngoại Pháp)
- Pháp chế XHCN => chế độ pháp quyền
- Nguồn pháp luật, quyền giải thích pháp luật => từ luật thể tục tới luật tự nhiên

➤MPP4 12/2011

Tư duy luật học

- Lập pháp, hành pháp và tư pháp
- Quan hệ pháp luật
- Chủ thể, địa vị pháp lý => người
- Khách thể => quyền và nghĩa vụ
- Tư duy khái quát hóa cao độ khi lập pháp
- Tư duy diễn giải khi áp dụng

Tổng quan về các lý thuyết của luật học

- Thuyết diễn giải quy phạm => biện luận
- Thuyết đề xuất quy phạm
- Thuyết quy nạp
- Thuyết khái quát hóa, xây dựng chế định
- Thuyết xây dựng các định nghĩa
- Thuyết về các nguyên tắc của luật chuyên ngành

Chức năng của pháp luật

- **Các chức năng xã hội chung:**
 - Định chuẩn ứng xử, tạo ra thói quen
 - Làm cho hành xử của người khác có thể dự báo trước được
 - Xác lập nghĩa vụ và quyền của các cá thể
 - Tạo nên giá trị, liên kết nhóm
- **Chức năng gắn với chính sách của nhà nước**

➤MPP4 12/2011

©Fukuyama 2004: Những chức năng của nhà nước

Chức năng tối thiểu

Cung cấp dịch vụ công
Quốc phòng, an ninh trật tự
Bảo vệ sở hữu tư nhân
Điều hành kinh tế vĩ mô
Sức khỏe, y tế cộng đồng
Cải thiện, đảm bảo công bằng
Bảo vệ người nghèo

Chức năng trung bình

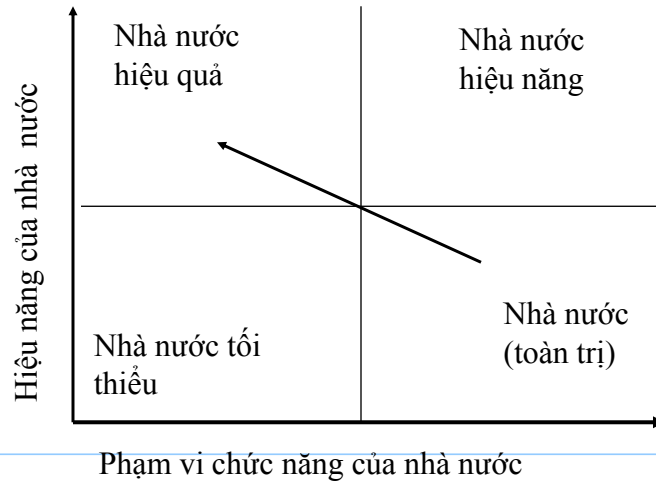
Can thiệp khi thị trường bất lực
Giáo dục, bảo vệ môi trường
Kiểm soát độc quyền
Bình đẳng về cơ hội
Bảo hiểm
An sinh xã hội

Nhà nước can thiệp có hiệu quả

Chính sách công nghiệp
Phân phối phúc lợi

➤MPP4 12/2011

© Fukuyama 2004: Hiệu lực và hiệu quả của nhà nước

➤MPP4 12/2011

Vấn đề: Hiệu lực và chất lượng pháp luật

- **Đo lường chất lượng văn bản pháp luật dựa trên quy phạm**
 - ➔ cố gắng của OECD đo lường chất lượng văn bản (regulatory quality)
 - Các tiêu chí của Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật 2008
 - ➔ WGI từ 1996 cho đến nay
 - PAPI (nhóm của GS Đặng Ngọc Dinh)
- **Đo lường qua khảo sát thể chế cạnh tranh/thay thế (nhìn nhận pháp luật như một thể chế xã hội)**
 - ➔ Luật pháp như một thể chế (xây dựng, vận hành, thay đổi)
 - ➔ Luôn cạnh tranh với các thể chế khác (phi chính thức, thể chế nước ngoài)
 - ➔ Điều tra của WB, UNDP
- **WJP: 16 công cụ đo lường chất lượng nền pháp quyền**
 - ➔ www.worldjusticeproject.org

➤MPP4 12/2011

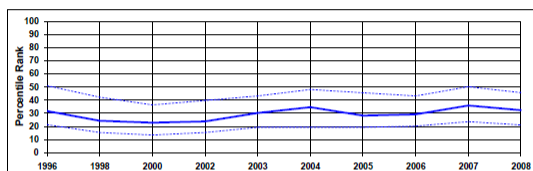
OECD: Các yêu cầu cho văn bản pháp luật tốt

- Phục vụ các mục tiêu chính xác, rõ ràng đã ấn định trước;
- Có cơ sở pháp luật, thực tiễn chắc chắn;
- Mang lại lợi ích nhiều hơn là chi phí, có tính tới tác động phân bổ trên toàn xã hội, các yếu tố kinh tế, xã hội và môi trường;
- Giảm thiểu chi phí và tác động lệch lạc tới thị trường;
- Khuyến khích cạnh tranh, thông qua khuyến khích thị trường và các phương pháp tiếp cận dựa trên cơ sở mục tiêu đã định;
- Rõ ràng, đơn giản, thiết thực đối với người sử dụng;
- Phù hợp, tương thích với các chính sách, pháp luật khác;
- Tương tích ở mức độ tối đa đối với các nguyên tắc về khuyến khích cạnh tranh, thương mại trong pháp luật quốc gia và các điều ước quốc tế

➤MPP4 12/2011

Governance Matters 2009 Measuring the Quality of Worldwide Governance Indicators, 1996-2008

VIETNAM, 1996-2008
Aggregate Indicator: Regulatory Quality

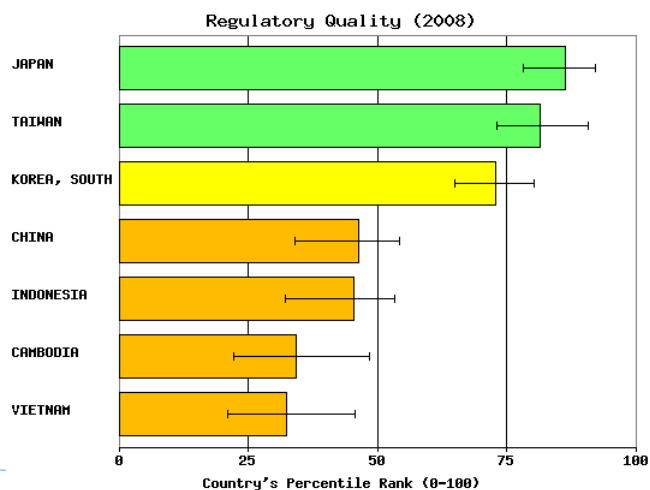

Individual Indicators used to construct Regulatory Quality

Code	Source	Website	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ADB	African Development Bank Country Policy and Institutional Assessments	http://www.afdb.org	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
ADB	Asian Development Bank Country Policy and Institutional Assessments	http://www.adb.org	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
BEP	Business Enterprise Environment Survey	http://www.worldbank.org/cpi/governance	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
BTI	Bertelsmann Transformation Index	http://www.bertelsmann-transformation-index.de	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
DRI	Global Insight Global Risk Service	http://www.globalinsight.com	0.76	0.78	0.72	0.73	0.73	0.83	0.90	0.87	0.90	0.89
EBR	European Bank for Reconstruction & Development Transition Report	http://www.ebrd.org	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
EU	Eurostat Intelligence Unit	http://www.europa.eu	0.40	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45
GAD	Census Corporate Intelligence Gray Area Dynamics	http://www.meridianintelligence.com	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
GSC	World Economic Forum Global Competitiveness Survey	http://www.weforum.org	0.39	0.48	0.39	0.44	0.51	0.48	0.41	0.40	0.46	0.47
HER	Heritage Foundation Index of Economic Freedom	http://www.heritage.org	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
IFI	IFAD Rural Sector Performance Assessments	http://www.ifad.org	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
IPD	Institutional Profiles Database	http://www.cpi.gov.uk	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
MI	Merchant International Group Gray Area Dynamics	http://www.meridianintelligence.com	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
PIA	World Bank Country Policy and Institutional Assessments	http://www.worldbank.org	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
PRG	Political Risk Services International Country Risk Guide	http://www.prsgroup.com	0.45	0.42	0.55	0.59	0.55	0.68	0.68	0.73	0.73	0.64
WCI	Institute for management & development World Competitiveness Yearbook	http://www.imd.ch	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP
WMO	Worldwide Governance Indicators	http://www.worldbank.org	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP	NP

➤MPP4 12/2011

Chất lượng pháp quy

Source: Kaufmann D., A. Kraay, and M. Mastruzzi 2009: Governance Matters VIII: Governance Indicators for 1996-2008

➤MPP4 12/2011

Thảo luận: Cấm chơi golf

- Công văn 6630/BGTVT-TCCB là văn bản nội bộ hay có tính pháp luật?
- Văn bản này có hiệu lực bắt buộc phải tuân thủ đối với cán bộ ngành GTVT hay không?
- Văn bản này có trái với những nguyên tắc nào của pháp luật?
- Nếu trái, cách thức vô hiệu hóa văn bản này như thế nào?
- Luật và chính sách:
 - ➔ Chính sách gì ẩn đằng sau công văn 6630?
 - ➔ Nếu muốn cán bộ lãnh đạo ngành GTVT không chơi golf, ông Thăng còn những công cụ nào khác để đạt mục đích?

➤MPP4 12/2011

Bài tập tuần 1

Friedman nhận định rằng trong thế kỉ trước đây ông ta có thể chỉ có 3 từ dành cho các quốc gia chuyển đổi từ xã hội chủ nghĩa sang kinh tế thị trường. Đó là "*tư nhân hóa, tư nhân hóa, tư nhân hóa*". "*Tôi đã sai lầm*", ông nói: "*Hóa ra chế độ pháp quyền còn cơ bản hơn là tư nhân hóa*" (Milton Friedman trả lời phỏng vấn của Gwartney and Lawson 2002).

Anh/chị hiểu thế nào là chế độ pháp quyền. Theo anh/chị, việc xây dựng một chế độ pháp quyền ở Việt Nam có thể gặp những thuận lợi và khó khăn gì? Hãy minh họa các lập luận của anh/chị bằng những bình luận về Công văn số 6630/BGTVT-TCCB do Bộ trưởng Bộ GTVT ban hành ngày 17/10/2011.